

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 86 0 Рс 041581 19 Рев
БањаЛука, 17.4.2019. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Јадранке Станишић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља К.М. из М., кога заступају Р.С. и Ј.С., адвокати из Д., против тужене „Р. у. М.“ а.д. М., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Добоју број 86 0 Рс 041581 18 Рсж од 27.9.2018. године, на сједници одржаној 17.4.2019. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја и пресуда Окружног суда у Добоју број 86 0 Рс 041581 18 Рсж од 27.9.2018. године преиначава тако, што се жалба тужитеља усваја, пресуда Основног суда у Модричи број 86 0 Рс 041581 16 Рс од 19.7.2018. године преиначава и тужени се обавезује да тужитељу, на име разлике отпремнине по основу технолошког вишка, за 32. године радног стажа код послодавца, исплати износ од 14.467,42 КМ, са законском затезном каматом од 15.7.2016. године и да му накнади трошкове поступка у износу од 2.400,00 КМ, све у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења, а захтјев за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Модричи број 86 0 Рс 041581 16 Рс од 19.7.2018. године, одбијен је захтјев тужитеља да му тужена, на име отпремнине због технолошког вишка, за 32 године радног стажа код послодавца исплати износ од 14.467,42 КМ, са законском затезном каматом од 15.7.2016. године, као дана подношења тужбе, до исплате и да му накнади трошкове поступка и одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 86 0 Рс 041581 18 Рсж од 27.9.2018. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава жалбе.

Тужитељ ревизијом добија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже, да се нижестепене пресуде преиначе и тужбени захтјев усвоји, уз накнаду трошкова поступка или укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Тужени у одговору на ревизију тужитеља предлаже, да се иста одбаци као недозвољена или одбије као неосновна.

Одредбом члана 237. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број: 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), прописано је да странке могу изјавити ревизију против правоснажне пресуде донесене у другом степену у року од 30 дана од дана достављања преписа пресуде (став 1.); да ревизија није дозвољена ако вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази 30.000,00 КМ, а у привредним споровима 50.000,00 КМ (став 2.); да је ставом 3. прописано у којим случајевима се ревизија може поднијети иако је испод прописаног имовинског цензуса, а ставом 4. је предвиђено шта треба да садржи тако изјављена ревизија.

Тужитељ је изјавио ревизију позивом на одредбу члана 237. став 3. тачка 2. ЗПП, наводећи да је ревизију треба дозволити ради рјешавања материјално правног питања важног за обезбјеђење јединствене примјене права у вези са примјеном одредбе члана 271. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16, даље: ЗР), а као разлог за то наводи, да је схватање другостепеног суда изражено у побијаној пресуди у вези примјене предње наведеног члана ЗР, супротно схватању, које је заузето на сједници Грађанског одјељења Врховног суда Републике Српске одржаној 16.2.2018. године.

Како схватање у побијаној пресуди није подударно са израженим схватањем овога суда у погледу примјене одредбе члана 271. ЗР, ради обезбјеђења јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени, овај суд је ревизију тужитеља дозволио.

Ревизија је основана.

Тужитељ тужбеним захтјевом тражи разлику, мање исплаћене отпремнине по основу технолошког вишка, за 32. године радног стажа код послодавца, у износу од 14.467,42 КМ, са законском затезном каматом од 15.7.2016. године до исплате.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да су тужитељ и тужена 30.11.2015. године закључили уговор о раду на неодређено вријеме, под измијењеним условима, број 01-1982/15, након што је тужитељу отказан ранији уговор о раду; да је тужена 24.12.2015. године донијела нови Правилник о раду, број 01-2672/15; да је тужена донијела нову одлуку, број 01-537/16 од 5.1.2016. године, с понудом за закључење уговора о раду са измијењеним условима, којом је отказан уговор о раду тужитељу број 01-1982/15 од 30.11.2015. године и да тужитељ ту понуду није прихватио; да је тужена одлуком број 01-1001/16 од 15.2.2016. године утврдила престанак радног односа тужитељу, истеком отказног рока од 90 дана, рачунајући исти од 1.2.2016. године (као дана достављања одлуке о отказу уговора о раду); да је тужена, примјеном новог ЗР, исплатила тужитељу отпремнину у висини од 6. просјечних плата у последња 3. мјесеца, у износу од 6.055,00 КМ и да, према налазу финансијског вјештака М.З., разлика отпремнине због технолошког вишка, за 32 године радног стажа тужитеља код тужене износи 14.467,42 КМ; и да је тужитељ тужбу поднио 15.7.2016. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да у ситуацији када је тужитељ одлуку о отказ уговора о раду примио 1.2.2016. године и тужбу поднио 15.7.2016. године, да је за разрјешење спора мјеродаван ЗР и да би тужитељ, само у случају да је прихватио понуду за закључење новог уговора о раду, под измијењеним условима, који је саставни дио одлуке о отказу уговора о раду, задржао

право да оспорава законитост одлуке о отказу уговора о раду, а тиме и висину отпремнине, па како није тако поступио, тужбени захтјев тужитеља је одбио.

Другостепени суд је прихватајући чињенично утврђење и правне закључке првостепеног суда, жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио. Према становишту тога суда, како тужитељ одлуку о отказу уговора о раду од 5.1.2016. године, није оспорио (него је отказ тог уговора прихватио), не може се говорити о повреди права тужитеља, у вези са отказом уговора о раду, а да је с тим у вези и висина отпремнине правилно утврђена, у складу са одредбом члана 194. став 3. ЗР.

Нижестепене пресуде нису засноване на закону.

Ревизијом се правилно спори закључак судова о благовремености тужбе и одбијајући дио захтјева за исплату отпремнине.

Одредбом члана 118. став 2. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 38/00 до 20/07 – пречишћени текст објављен у броју 55/07, даље: раније важећи ЗР) прописано је, да тужбу за заштиту права радник може поднијети у року од једне године од дана сазнања за повреду права, а најдаље у року од три године од дана учињене повреде. Рок из ове одредбе је по правној природи преклузивни рок, материјално правног карактера.

Ступањем на снагу ЗР, дана 20.1.2016. године (члан 273.), сагласно одредби члана 272. истог закона, престао је да важи раније важећи ЗР.

Из утврђења нижестепених судова произилази да је повреда права из радног односа тужитељу причињена 5.1.2016. године, када је донесена одлука о отказу уговора о раду с понудом за закључење уговора под измијењеним условима и да је тужитељ тада и сазнао за повреду права, што је у исказу, саслушан као парнична странка потврдио, како је наведено у образложењу првостепене пресуде (страна 5, први пасус, одозго). Стога је, тужбу (коју је поднио 15.7.2016. године), тужитељ поднио у једногодишњем року из члана 118. став 2. раније важећег ЗР, рачунајући овај рок, било од дана када је одлука о повреди права донесена (5.1.2016. године) - када је за ту одлуку и сазнао, или од дана када му је иста достављена (1.2.2016. године).

Према одредби члана 201. став 4. ЗР, којим су прописани рокови за судску заштиту у радном спору, радник може поднијети тужбу за заштиту права најкасније у року од шест мјесеци од дана сазнања за повреду права или дана учињене повреде. Тиме је рок за подношење тужбе измијењен и временски је душло краћи него рок који је прописан чланом 118. став 2. раније важећег ЗР.

С обзиром да су права тужитеља на новчано потраживање из основа рада, чија се заштита тражи у овој парници, повријеђена у вријеме примјене раније важећег ЗР, то јесте, дана 5.1.2016. године када је донесена одлука о отказу уговора о раду са понудом закључења уговора под измијењеним условима (док је дан достављања исте, од правног значаја за благовременост тужбе, која се рачуна од дана сазнања за повреду права, односно од дана учињене повреде права) и да се спорни однос рјешава примјеном материјалног права који је важио у вријеме учињене повреде, у конкретном случају благовременост тужбе се, супротно становишту нижестепених судова, има рачунати по одредби члана 118. став 2. раније важећег ЗР, а не члана 201. став 4. ЗР, на што се правилно указује у ревизији.

Тумачењем одредбе члана 201. став 4. у вези са одредбом члана 271. ЗР, на начин како су то чинили нижестепени судови, то јесте, да се благовременост тужбе рачуна према члану 201. став 4. тог закона, који је био на снази у вријеме подношења тужбе, дошло би до ретроактивне примјене наведеног закона, што је у супротности са чланом 109. Устава Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 21/92 – пречишћени текст и бројеви од 28/94 до 48/11) према којој закони, други прописи и општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступе на снагу, што овдје није случај.

Из наведеног произлази, да би поступањем нижестепених судова на описани начин тужитељу било ускраћено право на судску заштиту, јер према раније важећем ЗР (као релевантном пропису за утврђивање благовремености предметне тужбе), он није био у обавези да тужбу поднесе одмах по сазнању за повреду права, код чињенице да му је тај закон остављао могућност да тужбу поднесу у року од једне године од сазнања за повреду.

Овакво правно схватање, у погледу примјене одредбе члана 271. ЗР, што се у конкретном случају указало као спорно правно питање, заузето је на сједници Грађанског одјељења Врховног суда Републике Српске одржаној дана 16.2.2018. године, на што тужитељ указује у ревизији.

Одредбом члана 137. став 1. раније важећег ЗР је прописано, да послодавац може отказати уговор о раду раднику уз истовремену понуду за закључење уговора о раду под измијењеним условима. Из садржаја ове законске одредбе произлази да је отказ постојећег уговора о раду, услов за понуду за закључивање новог уговора о раду под измијењеним условима. У ситуацији одбијања новог уговора о раду (какав је овдје случај), радни однос раднику престаје по већ постојећем отказу уговора, док у ситуацији прихватања, радни однос радника код послодавца се наставља под измијењеним условима, у складу са новим уговором. У оба случаја радник може покренути радни спор, ради заштите својих права. У првом случају, ради побијања отказа уговора о раду, а у другом, ради оспоравања допуштености измјене уговора.

У конкретном случају тужитељ није прихватио понуду за закључивање уговора о раду под измијењеним условима, па му је радни однос престао отказом уговора означеним у члану 1. одлуке тужене, о отказу уговора о раду с понудом уговора под измијењеним условима. С обзиром да је тужитељ одбио да закључи уговор о раду под измијењеним условима, у смислу одредбе члана 137. раније важећег ЗР радни однос му је престао по већ закљученом уговору, отказом уговора од стране послодавца, а не на основу одлуке тужене од 15.2.2016. године о престанку радног односа, како закључују нижестепени судови, која је деклараторног карактера.

У смислу одредбе члана 141. раније важећег ЗР раднику који је закључио уговор о раду на неодређено вријеме, а којем је радни однос престао отказом уговора о раду од стране послодавца, након најмање двије године непрекидног рада код послодавца, послодавац је дужан да исплати отпремнину, осим ако му радни однос престаје отказом уговора о раду у случајевима из члана 126. став 1. тачка 1. и 4. овог закона.

Како је у члану 137. став 2. раније важећег закона прописано да се на овако отказивање уговора о раду сходно примјењују одредбе Закона које уређују отказивање уговора о раду од стране послодавца, о каквом се отказу уговора овдје ради, а ставом 4. истог члана је предвиђено да радник који одбије да закључи уговор о раду под

измијењеним условима има право на отпремнину у складу са чланом 141. овог закона, правилно се у ревизији указује, да су нижестепени судови погрешно примијенили материјално право, када су тужитељу досудили отпремнину у складу са ЗР.

Висину отпремнине у износу од 14.467,42 КМ утврдио је поменути вјештак, ком доказу је тужена приговорила, али не због математичког обрачуна, него из разлога што сматра да тужитељу не припада право на обрачунату отпремнину и што је тужитељ захтијевао вјештачење и поред тога што је тужена у материјалним доказима доставила платне листе за тужитеља, па како тужени није истакла конкретне приговоре на налаз вјештака, овај ревизиони суд је имао поуздан доказ за досуђивање отпремнине у том износу са законском затезном каматом од 15.7.2016. године као дана подношења тужбе до исплате, како тужитељ коначно уређеним захтјевом тражи.

Из наведених разлога а на основу члана 250. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Кад суд одлуку против које је поднијет правни лијек преиначи, одлучиће о трошковима цијелог поступка (члана 397. став 2. ЗПП). Како је ревизија тужитеља усвојена, а тужитељ је у трошковнику определијелио захтјев за трошкове поступка, тужена му је дужна накнадити трошкове поступка: за састав тужбе, заступање на припремном рочиште одржаном 2.4.2018. године и на главној расправи 6.6.2018. године, у износу од по 292,00 КМ (Тар. број 3. став 1. и број 12. и члан 6. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката „Службени гласник Републике Српске“, број 68/05, даље: АТ), на име одсуства из канеларије (4 часа x 87,00 КМ), у износу од 348,00 КМ (Тар. број 9. АТ), састава жалбе и ревизије у износу од по 438,00 КМ (Тар. број: 3, број 2. став 2. и број 12. АТ) и на име вјештачења у износу од 300,00 КМ, што износи укупно 2.400,00 КМ КМ (члан 386. став 1. ЗПП), а захтјев за накнаду трошкова употребе властитог аутомобила у износу од 100,00 КМ је одбијен, јер долазак адвоката у сједиште суда, не спада у трошкове који су били потребни за вођење парнице (члан 387. став 1. ЗПП).

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић